

NAGY ZOLTÁN

Vándorkönyvek pecsétlenyomatai

ISMERETLEN VASI CÉH- ÉS MESTERPECSÉTEK A MÚZEUMI ÉS LEVÉLTÁRI VÁNDORKÖNYVGYŰJTEMÉNYEKBE (1831–1859)

A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottság (MTA VEAB) Kézművesipar-történeti Munkabizottság megbízásából 1992-ben adták ki a Vas megyei első gyűjteménykatalógust, a Kézművesipari műhely- és szerszámkatasztert.¹ Ezt követően felmerült bennünk egy vasi céhkataszter összeállítása is, mely a történeti Vas vármegyében egykor működött céh összes, a magyarországi múzeumokban őrzött céhtárgyait vette volna számba a helyi ismeretek és az 1975-ben megjelent országos céhkataszter² adatait felhasználva. Ez a feltáró munka több évig tartott, mely azt eredményezte, hogy minden céhtárgyról a leltárkönyvi adatok alapján leírás és fekete-fehér, kivételesen színes fényképfelvételek, valamint színes diák, továbbá mindegyikőjükéről papírképek is készültek.

A múzeumi céhpecsét gyűjtemény kiegészítése pecsétlenyomatokkal

1993-ban Benczik Gyula tette lehetővé számunkra, hogy a levéltár raktárából összegyűjtött 169 vándorkönyv eddig még nem rendezett iratanyagából 122 darabot 3 dobozba, a mesterségek alfabetikus sorrendjébe csoportosítva rendezzük, a negyedikbe pedig a nehezen meghatározható 47 vándorkönyv került. E kutatás bázisát a kör-

rendi múzeumban alakítottuk ki. A teljességre való törekvés megkövetelte, hogy az eddig ismertek mellett (52 céhpecsét, 22 céhláda, 25 céhkorsó, 5 céhzászló, 2 behívótábla, 4 egyéb céhtárgy) a múzeumokban és a Vas Megyei Levéltárban fellelhető vándorkönyvekben feltételezett Vas vármegyei céhpecsét- és mesterpecsétlenyomatokat felkutatva ez irányú ismereteinket kibővítsük, a meglévő céhpecsétgyűjteményt a lehető legteljesebbé tegyük, melyhez az adatok kigyűjtését és rendszerezését táblázatokba foglalva a mesterségek alfabetikus sorrendjében végeztük el (1–2. táblázat).

A levéltári gyűjtemény fontosságát jelzi, hogy az eddig összességében megismert céhpecsétlenyomatok 39%-a, a mesterpecsétetek 60%-a, az összes újonnan fellelt céh- és mesterpecsétlenyomatok 47%-a levéltári vándorkönyvgyűjteményből származik. A múzeumok számontartott kiállításain gyakran bemutatott tárgyi emlékei közé tartoznak a céhtárgyak, közülük is azok, amelyeken a céhalakulást vagy a céhtárgy készítési korát őrző évszámok is vannak. A céhpecsétetek különösen fontosak, hiszen közöttük nem ritkák a 16–19. századi darabok, jól dokumentálva a kézművesség céhszervezeteinek meglétét a korai évszázadokban. Az „ércpecsét” nyomólapjára vésett információk a céhtörténet, technikatörténet, heraldika, művészettörténet érdeklődési körébe tartoznak. Vizsgálatuk alkalmat ad nyugat-európai párhuzamainak

1 Nagy Zoltán: Kézművesipari műhely- és szerszámkataszter. Vas megye Gyűjteménykatalógus I. Veszprém–Körmend, 1992.

2 A magyarországi céhes kézműipar forrásanyagának katasztere I–II. Szerk. Éri István. Budapest, 1975.